

Makineria kapitalista nekazina da, Lurra eta gizakiak ez. Teknologia digitalek gure ekosistema biziak kapilarizatu dituzte, eta ezin dugu ulertu, ezta erreazionatu ere. Sistema jator hau ez da biharko edo hurrengo hamarkadako onurez haratago begiratzeko gai. Ezta planetaren gainerakoarentzako kostuak aurreikusteko ere, errazagoa baita onura ekonomikoak kalkulatzeko ondorio sozialak, politikoak eta ingurumenekoak kalkulatzeko baino. Eta kapitalismoaren ondorio suntsitzaileak ikustea galarazten digun geruza algoritmiko berak ahalbidetzen digu sistema honetarako irteerak probatzea. Automatizazioaren mugimendu bikoitza da hori: dena ikusten du eraginkortasunaren lenteetatik, eta beste edozein paradigma ikusezin bihurtzen du errentagarritasunaren bilaketa aseezinean. Berotze globalaren automatizazioaren aurka, sozialismoak erantzun egiten dio ugalketa iraunkorrari, gure existentzia modelizatzearen, bistaratzearen eta simulatzearen bidez.

Planeta suntsitzen laguntzen duten enpresen balioak, idealak eta ideiak onartu ditugu luzaroan. Gure gizartearen identitatean sakonki grabatu diren narrazio, mito eta irudi komunak. Konputazio-gaitasunak enpresa-talde txiki batean zentralizatzea garai bateko zentzu komun bihurtu da, eta, hala, bizi garen ekosistema naturalarekin dugun elkarreragina arautzen duen sistema instituzionala ezarri da. Herritarren balioen arteko koordinazioa eta haien ezarpen instituzionala edozein prozedura demokratikotatik urundu dira. Orain, dena prezio-sistemaren bidez erabakitzen da! Claude Lefortek ildotik, irudimenaren mundu aldakorra ez da politikoki egokitzen, eta zabalik eta hutsik mantentzen du botere-gune bat gizarte-eskaerak bete dezaten. Haren ordean, ahots gutxi batzuk dira egiaren ahotsa. Eta horiek diotenez, automatizazioa gu kopuru izugarria ateratzearen, entrenatzearen eta, ondoren, hodeiko zerbitzuengatik ordaintzearen parekoa da, berotze globala geldiarazteko.

Horrek, *Big Tech*-en eta *Big Oil*-en arteko jardura korporatiboak berrikusteaz gain, teknologia horien erabilera alternatiboan irudimena indargabetzen du, gure errealtateari eta errealtatean esku hartzeko dugun moduari buruzko egia handiagoa agerian uzteko gai direnak. Azken finean, teknologiek zerbait ekarri badute, informazio-bolumen handiak aztertzeko, lehen ezkutuan zeuden errealtateko alderdiak behatzeko eta horren arabera taldean jarduteko gaitasuna da. Zenbait [azterlanek](#) egiten dituzten galderei jarraiki, nola pentsatu automatizazio osteko prozesua automatizazio konbentzionalaren diskurtsoan dagoen esentzialismoa zalantzan jartzeko? Nola imajinatu etorkizuneko oinarriak teknologiez jabetzeko eta sormenaren, gizarte-irudimenaren, lankidetzaren eta zaintzaren xedeen eskura jartzeko?

70eko hamarkadaz geroztik, eztabaida handia dago modelatzeko softwareak ingurumenaren aldeko borrokan eragin positiboak izan ditzakeenari buruz. Txileko Salvador Allenderen agintaldian, adibidez, *Cybersyn* edo *Synco* sistema jarri zen martxan. Ekonomiaren funtzionamendua denbora errealean behatzeko areto moduko bat sortzeaz gain, berrikuntza handienetako bat oraingoak baino askoz ere berritzaileagoa zen iragarpen-eredu bat izan zen; kutxa beltz bat, non Silicon Valleyko enpresa handien jabetzako algoritmo batzuek etorkizuneko portaera ekonomikoari buruzko erantzunak eskaintzen dituzten eta errealtatea (esfera publikoaren esparruan, egia da klik gehien lortzen duena) aurreikusten duten, datu multzo eraginkor batzuetan oinarrituta.

[Allendek eta iraultzaile zibernetikoek](#) bitarteko bat eraiki zuten ekonomialariek, politika publikoen diseinatzaileek eta iragarpen-ereduen sortzaileek, ekintza esperimental horren bidez, industria-politika gauzatzeko orduan berrikuntzak egin ahal izateko, eta, hala, hobetu egin zuten portaera ekonomikoari, prezioen kontrolari, soldatei, ekoizpen-gaitasunei eta abarri

buruz zuten informazioa. Ez zen giza ezagutzaren orde zabalentzako balioa zuten mekanismo algoritmikoak erabiltzen zituen bitarteko bat, baizik eta teknologia erabiltzen zuten onura kolektiborako erabakiak hartzeko zenbait dinamika errazago ikusteko.

Eredu horiek etorkizunari buruzko iragarpenean aplikatzeko funtsezko hobekuntzetako bat da nahi ditugun datu-multzoak aplikatu ditzakegula, aurrean ditugun biodibertsitate-arazoaren konponbide onena zein izan daitekeen ulertzeko. Argi dago eredu zibernetiko bat behar dugula, guztion ongiari lehentasuna emango diona eta, aldi berean, gizabanakoaren autonomia erraztuko duena, eta nolabaiteko komunikazioa egon behar duela denbora errealean, autoantolaketa, egokitzapen iraunkorra eta ikaskuntza sustatzeko, ekosistema aldakor batean bizirauteko. Modelatu eta iragarpen bakoitzak elkarriketa irekiak eta demokratikoak eskatuko dituen behar ditugun datuei buruz, gure datuak partekatze moduari buruzko eztabaidak ere irekiko dira, ondasun kolektibo gisa ulertzen baditugu edo jabetza sozializatzen badugu.

Adibidez, tokiko konponbideak inplementatzeko, esku hartu nahi den lurraldeari buruzko datu jakin batzuk behar dira, eta datu horiek egitura jakin bat izango dute. Aldi berean, nork eskuratu ahal izango ditu behar duten eta funtzio soziala duten forma emateko? *Google*-ek edo tokiko kooperatiba batek? Industria-ekoizpenarekin lotzen badugu, kate garbiagoak eta berdeagoak diseinatzeko metodo gisa, orduan enpresa-erakunde batzuk lehenetsi ahal izango ditugu beste batzuen aldean modelajearekin esperimentatzeko eta berritzeko orduan. Kode irekiko ereduak sor ditzakegu, klimarako esperimentu hoberenak tximistaren abiadura kolektibizatu daitezkeen eta beste mota bateko ehun produktiboak egon daitezkeen.

Proposamen honetan argitu beharreko beste kontzeptuetako bat bistaratzea da. Ikerketa batzuek dioten bezala, eremu hau *Google Earth*-en logikei eta haren korolarioei eman zaie, gure ingurune kultural eta ekologikoaren osaera bisuala eta diskurtsiboa zailduz. Ezin badugu ulertu nola eragingo diogun elkarri, nola eragingo diogu? “Nominalismo bisual” esaten zaio [Google Earth](#) eusten duten ordenagailuetatik proiektatutako irudiei, eta lurraren irudikapen fotomapeatu eta anibalentea eskaintzen du: nahiz eta gure ingurumen-kontzientzia datu-multzoen bidez igo dezakeen, lurra bistaratzea ere murrizten du, planeta edozein enpresak egiten dituen produktu-diseinuren antzeko objektu bihurtuz. Zalantzarik gabe biodibertsitatearen krisiari erantzuna emateko ez da beharrezkoa izango industria fosilak negozio-eredu batek beste batean duen eraginari buruzko azterlanak egitea eta ondorioak partekatzea, kontsumitzaileak, klimari buruz duen kezka araberak, erosteko aukerak aukera ditzan.

Ikuspegi filosofiko batetik, datuen iraultzak ingurumen-galerak talde eta komunitate jakin batzuen artean nola ekidin ditzakeen, zer desberdintasun mota sortzen dituen eta zein den haien azken erantzulea argitzea izango litzateke eztabaidagai, demokratikoki eztabaidatu eta gero eta baliabide urriagoak banatzeari buruzko erabakiak hartu ahal izateko. Hala ere, inork ez du saihesten bisualizazioa politizatzearen auzia. Hau da, zer erakutsi behar dute? Baliabideen ustiapenak eraginkortasunaren alde dituen ondorioen ikusezintasunaren aurka edo kostu/onuraren paradigma faltsuaren aurka, zenbait kontu ikusi behar ditugu, hala nola zer giza jardueraren arabera ordeztu nahi ditugun teknologia motak; ziurrenik beste batzuek baino emisio gehiago sortzen dituztenak, hartara, ebidentzia zientifikoa oinarritutako erabakiak hartzeko.

Ezinbestean, horrek beste galdera garrantzitsu bati zuzen erantzutera garamatza: zein irtenbide mota aurrean nahi dugu? Baliabide horiek urriak direnez, ezin ditugu mugarik gabe ustiatu, eta are gutxiago asetasuneraino esperimentatu. Lehentasuna, maila goreneko politika, “[kontserbazio bidezko metaketarekin](#)” amaitzea. Dinamika konponista hori kapitalismo finantzario globalaren indarrak askatzera bideratuta dago, natura “salbatzeko”.

Ikerketei esker, badakigu teknologiek potentziala dutela ingurumen-inpaktuak murrizteko produktu kutsatzaileak edo energia gehiago kontsumitzen dutenak ordezkatzean, eta prozesu batzuk eraginkorragoak izatea errazten dute. Adibide errazenen artean, trafiko gutxiago eta gidatzeko denbora gutxiago eskatzen duten gidabideak iradokitzen dituzten nabigazio-sistemak daude. Aurreko adibideari jarraituz, ekoproletarioarentzako *Google Maps* bat. Hala ere, oraindik aurkitu ez ditugun klimaren aldeko berrikuntza asko daude, ezin ditugulako teknologia digitalekin esperimentatu start-up bat izan gabe. Start-up horrek dirua bilatzen du arrisku-kapitaleko funts handietan, eta datuak modu masiboan ateratzen ditu erabiltzaileengandik, beste helbururik gabe, posturagilerik onenari saltzeko.

Azkenik, nola modelatuko dugu? Ingurumenaren ikuspegitik, azken ikerketek funtsezko alderdi batzuk nabarmentzen dituzte sare neuronal baten entrenamenduak igortzen duen karbono-kantitatean duen eraginari buruz, alderdi hori funtsezkoa baita ikaskuntza-ereduetan sartzeko. [Lan](#) horiek faktore erabakigarri batzuk nabarmentzen dituzte, hala nola modelaziorako erabilitako zerbitzariaren kokapena, erabiltzen duen energia-sarea, prozesuaren iraupena, baita prestakuntza gauzatzen den hardware-marka eta -eredua ere. Horri dagokionez, emisio-kalkulagailuak daude, automatikoki ikasten dutenak eta komunitateari ikaskuntza-ereduak entrenatzeak ingurumenean duen eragina erakusten diotenak. Ideia hori giza jardueretara zabal daiteke, gure giza jardueren emaitza denbora errealean monitorizatzeko eta planetaren biziraupena errazteko gure portaera aldatzeko.

Eta non egingo dugu? Datu-zentroak ezartzea gai eztabaidagarria da. Batzuetan, herrialde nordikoak egoki gisa aurkeztu dira, zerbitzariak hozteko energia gutxiago behar dutelako. Beste jarrera batzuen arabera, datu-zentroek dauden tokian jarraitu behar dute, nahiz eta azpiegitura horien erantzukizunaren aldeko borroka berri bati ekin. Jabetzak ere inporta du. Bestela, *Microsoft*, *Google* edo *Amazon*ek Europako lurraldeetan lan egiten jarraituko dute, datu-zentroak tokiko eguzki-energiarekin eta energia eolikoarekin uztartzeko pizgarririk gabe, hodeiari esker espazio erdiirrualean enplegu berde gehiago sortuz eta erregai fosiletatik urrun trantsizio justu bat babestuz.

Azpiegitura teknologikoen garapen desorekatuaren adierazpen berriak pairatzeko arrisku enpirikoki frogatuaren aurrean, irtenbide bakarra internazionalismo ekosozialista moduko bat da. Hodeiko konputazioaren historia tokiko testuinguruaren gaineko kolonizazioaren eta hedapen korporatiboaren historia bada, harreman horiekin amaitzea eta desjabetze-politika desberdinekin esperimentatzea besterik ez dago. Ondoren, karbono-isuriak arazo komuna direla jakinik, aliantzak imajinatu behar ditugu, non lurralde bakoitzak tokiko nodo bakoitzaren ardura hartzen duen eta kokatuta dauden komunitate eta ekologien aurrean kontuak ematen dituen. Une horretan soilik itzuli ahal izango dira Iparraldeak Hegoaldearekin dituen zor klimatikoak, hamarkada askotan korporatiboki zikintzen dituen lurralde birjinetara mugitu ondoren bere eragiketak. Klimaren azken judizioak bakoitza bere lekuan jartzen duenean, bizitza onaren sozializazioa izango da aukera bakarra.

Zabaldu:

- [Click to share on Twitter \(Opens in new window\)](#)
- [Click to share on Facebook \(Opens in new window\)](#)
- [Click to share on Telegram \(Opens in new window\)](#)
- [Click to share on Pocket \(Opens in new window\)](#)

